

Tomasz Koziello¹

**Propozycje wzmocnienia opozycji politycznej
w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w koncepcjach
polskiego obozu narodowego w XXI w.**

Słowa kluczowe: polski obóz narodowy, opozycja polityczna, konstytucja

Keywords: Polish national camp, political opposition, Constitution

Streszczenie

Artykuł stanowi przedstawienie koncepcji współczesnego polskiego obozu narodowego, reprezentowanego przez Ligę Polskich Rodzin i Ruch Narodowy, dotyczących postulowanej roli opozycji politycznej w systemie politycznym Rzeczypospolitej Polskiej. Oba ugrupowania stały na stanowisku, że należy wzmocnić opozycję, nadając jej nowe uprawnienia i kompetencje, co pozwoliłoby zwiększyć pluralizm i różnorodność ideologiczną oraz przeciwstawić się dominacji kilku wielkich ugrupowań politycznych.

Abstract

Proposals for Strengthening Political Opposition in the Constitution of the Republic of Poland in Concepts of Polish National Camp in the 21st Century

This article presents the ideas of the contemporary Polish national camp, represented by the League of Polish Families and the National Movement, concerning the postulated role of the political opposition in the political system of the Republic of Poland. Both parties have taken the view that the opposition should be strengthened by granting it

---

¹ ORCID ID: 0000-0003-3657-2501, doktor habilitowany, Uniwersytet Rzeszowski.
E-mail: tkoziello@ur.edu.pl.

new powers and competences, which would allow for an increase in pluralism and ideological diversity, as well as to oppose the domination of a few large political parties.

Opozycją polityczną nazywamy instytucję systemu politycznego, stanowiącą alternatywę polityczną i ideologiczną dla ugrupowania rządzącego. Charakteryzuje się ona wyrażaniem czynnego i biernego sprzeciwu wobec podmiotów władzy w państwie oraz stawianiem oporu przeciw działaniom, podejmowanych przez podmioty władzy politycznej. Celem działalności opozycji jest dążenie do przejęcia władzy w państwie lub też ograniczenie wpływów podmiotów rządzących na politykę państwa za pomocą różnych metod i środków². Opozycję można podzielić zasadniczo na dwa rodzaje. Pierwszym z nich jest opozycja parlamentarna, której członkowie są w strukturach władzy ustawodawczej, ale nie wchodzą w skład rządu i nie popierają go. Swoją działalność opozycyjną realizują przede wszystkim poprzez składanie wniosków o wotum nieufności wobec rządu oraz głosowanie przeciw rządowym projektom aktów prawnych. Drugim rodzajem jest opozycja pozaparlamentarna. Jej członkowie pozostają poza strukturą władzy ustawodawczej a swoje działania koncentrują na aktywności społecznej i medialnej w celu zyskania jak największego poparcia społecznego dla swoich poglądów³.

Polski obóz narodowy w III Rzeczypospolitej niemal zawsze znajdował się w opozycji, w tym przez większość tego okresu była to opozycja pozaparlamentarna. Dopiero powstanie Ligi Polskich Rodzin (2001 r.), która skupiła w swojej strukturze większość organizacji o charakterze nacjonalistycznym, umożliwiło, dzięki skutecznej kampanii wyborczej, wprowadzenie grupy po-

---

² S. Bożyk, *Opozycja parlamentarna jako forma opozycji politycznej*, „Przegląd Sejmowy” 2004, nr 5, s. 36; J. Juchniewicz, *Status i rola opozycji parlamentarnej niemieckiego Bundestagu – zagadnienia wybrane*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2010, nr 1, s. 221; Z. Machelski, *Niektóre problemy związane z opozycją polityczną*, „Polityka i Społeczeństwo” 2016, nr 1, s. 13–14; K. Pałeczki, *Wprowadzenie do dyskusji nad koncepcją opozycji*, „Polityka i Społeczeństwo” 2016, nr 1, s. 10–11.

³ J. Juchniewicz, *op.cit.*, s. 221–222; T. Krawczyk, *Stosunki między rządem a opozycją w wybranych państwach Europy*, Toruń 2005, s. 128–131.

słów i senatorów narodowych do struktur parlamentu. LPR miała swoją reprezentację w Sejmie IV i V kadencji oraz Senacie V i VI kadencji (2001–2007), natomiast przez 15 miesięcy (maj 2006 – sierpień 2007 r.) uczestniczyła jako jeden z podmiotów w koalicji rządzącej z Prawem i Sprawiedliwością oraz Samoobroną Rzeczypospolitej Polskiej. LPR w rządach Kazimierza Marcinkiewicza i Jarosława Kaczyńskiego posiadała 2 ministrów (w tym 1 wicepremiera) oraz 10 wiceministrów. Był to jedyny przypadek po 1989 r., w którym partia obozu narodowego wchodziła w skład władzy wykonawczej państwa polskiego. Po przegranych wyborach 2007 r. rola LPR została zmarginalizowana na polskiej scenie politycznej. Próba odbudowy siły obozu narodowego została podjęta w 2012 r., wraz powstaniem Ruchu Narodowego (RN), najpierw jako stowarzyszenia a potem partii politycznej. RN od 2015 r. posiada swoich przedstawicieli w Sejmie VIII i IX kadencji, którzy jednak nie uzyskali mandatów samodzielnie, tylko wybrani zostali z list Kukiz'15 (2015 r.) oraz Konfederacji (2019 r.). Potencjał RN jest więc znacznie słabszy niż LPR⁴.

Celem artykułu jest omówienie koncepcji ustrojowych polskiego obozu narodowego – czyli LPR i RN, jako najważniejszych jego przedstawicieli – dotyczących roli opozycji w polskim systemie politycznym. Z uwagi na fakt, że obie partie, poza krótkim epizodem w latach 2006–2007, pozostawały w opozycji wobec podmiotów sprawujących władzę, wprowadzane zmiany miały na celu zwiększenie siły ich oddziaływania na procesy decyzyjne, zachodzące w państwie polskim. Uważając, że Polską rządzą elity polityczne, które nie dbają o polski interes państwowy i narodowy, przywódcy LPR (Roman Giertych i Marek Kotlinowski) oraz RN (Robert Winnicki i Krzysztof Bosak) żądali, aby środowiska narodowe mogły bardziej skutecznie niż było zagwarantowane w konstytucji i ustawach kontrolować politykę władz RP i sprzeciwiać się działaniom uznanym za szkodliwe⁵.

Instytucją, którą obóz narodowy zamierzał zmienić w jak największym zakresie, był parlament. LPR i RN traktowały ten organ jako najważniejszy podmiot władzy w państwie ze względu na jego funkcje: tworzenie powszechnie

---

⁴ T. Koziello, *Myśl polityczna Ligi Polskich Rodzin (2001–2009). Narodowa wizja państwa, społeczeństwa i polityki*, Rzeszów 2017, s. 23–29, 58–74; idem, *Koncepcje ustrojowe polskiego obozu narodowego w XXI wieku na przykładzie Ligi Polskich Rodzin i Ruchu Narodowego*, „Polityka i Społeczeństwo” 2022, nr 1, s. 57–58.

⁵ Ibidem, s. 126–136; Ibidem, s. 67–68.

obowiązującego prawa, wybieranie przedstawicieli do innych organów państwowych oraz kontrolowanie władzy wykonawczej. Do podstawowych celów zaliczano: zapewnienie łatwiejszego wyboru przedstawicieli mniejszych ugrupowań do Sejmu i Senatu oraz wzmocnienie ich pozycji względem wielkich partii politycznych, takich jak Sojusz Lewicy Demokratycznej, Platforma Obywatelska oraz Prawo i Sprawiedliwość, które w XXI w. dominowały w polskiej polityce, tworząc Radę Ministrów i posiadając urząd Prezydenta RP. Według przywódców obozu narodowego miało to zwiększyć pluralizm decyzyjny i ograniczyć bezkarność rządzących, którzy, opierając się na większości parlamentarnej, nie musieli obawiać się konsekwencji politycznych i karnych swojej polityki. Posiadając zaś duży potencjał organizacyjny i wpływy w różnych środowiskach, mogli być pewni, że nawet w przypadku utraty władzy następcy nie rozliczą ich z dotychczasowych działań, ponieważ sami będą postępowali w identyczny sposób. Opozycja, zdaniem liderów LPR i RN, musiała składać się tym samym z nowych, nieskompromitowanych rządzeniem partii, takich jak partie narodowe, które, posiadając odpowiednie środki, mogły w sposób skuteczny przeciwstawiać się szkodliwym działaniom rządzących, ponieważ wielkie podmioty nie były zainteresowane uczciwym i skutecznym działaniem, lecz tylko dążeniem do ponownego zdobycia władzy dla swoich korzyści⁶.

Pierwszym postulatem, jaki chciano wprowadzić do konstytucji była nowa ordynacja wyborcza. Obowiązująca obecnie ordynacja zakłada wybory powszechne i bezpośrednie do Sejmu i Senatu, z tą różnicą, że do pierwszego organu są to wybory proporcjonalne z progami wyborczymi w okręgach wielomandatowych, natomiast do drugiego organu są to wybory większościowe w okręgach jednomandatowych. Obóz narodowy zamierzał to zmienić. LPR postulowała wprowadzenie wyborów większościowych w okręgach jednomandatowych do Sejmu, co zawarła w projekcie Konstytucji IV RP z 2005 r. (art. 96). Uzasadniano to względami demokratycznymi i narodowymi. Uważano, że posłowie, wybierani dzięki głosom wyborczym, oddanym bezpośrednio na nich, będą bardziej związani ze swoimi elektorami niż z kierownictwem partyjnym. Tym samym będą zmuszeni realizować swoje obietnice wyborcze, wiedząc, że łatwiej ich będzie rozliczyć w następnych wyborach.

---

⁶ Ibidem, s. 251–256; Ibidem, s. 69–70.

Jednocześnie takie wybory miały gwarantować, że do Sejmu zostałyby wybrane osoby uznane w społeczeństwie za aktywne, kompetentne i uczciwe a nie takie, które swój mandat zdobyłyby dzięki przynależności do wielkich partii politycznych i posłuszeństwie wobec kierownictwa partii. W ten sposób nie wielkość ugrupowania ale osobiste zalety decydowałyby o zdobyciu miejsca w parlamencie, co dawało szansę mniejszym ugrupowaniom i osobom bezpartyjnym⁷. RN natomiast chciał wprowadzić ordynację mieszaną. Część posłów miała być wybierana w głosowaniu większościowym a część w głosowaniu proporcjonalnym, z usunięciem progów wyborczych. Uzasadnienie ordynacji większościowej było identyczne jak w przypadku LPR. Natomiast ordynację proporcjonalną bez progów wyborczych uzasadniano potrzebą wprowadzenia do parlamentu osób mniej znanych w społeczeństwie, ale będących specjalistami w różnych dziedzinach, którzy bez poparcia partii nie mieliby możliwości uzyskać mandatu poselskiego. Likwidacja progów wyborczych ułatwiałaby uzyskanie odpowiedniej liczby głosów przez mniejsze partie i wprowadzenie do Sejmu swoich przedstawicieli, co przy obecnej ordynacji wyborczej jest utrudnione⁸.

W przypadku Senatu zarówno LPR jak i RN uważały, że należy odejść do zasady powszechności i bezpośredniości wyborów. LPR proponowała ordynację mieszaną: część senatorów miała pochodzić z wyborów bezpośrednich na podstawie ordynacji większościowej w okręgach jednomandatowych, część natomiast chciano wybierać pośrednio, poprzez inny elektorat niż obywatele. LPR proponowała, aby senatorzy wybierani w sposób pośredni, byli reprezentantami wyższych uczelni, wybieranymi przez ich senaty (w projekcie konstytucji w art. 97 wymieniono 12 uniwersytetów, którzy mieli prawo delegować swojego senatora) oraz reprezentantami samorządów wojewódzkich, wybieranymi przez sejmiki województw po 1 z każdego województwa. RN natomiast chciał całkowitego zniesienia bezpośrednich wyborów. Według

---

⁷ *Konstytucja IV RP: Liga Polskich Rodzin*, Warszawa 2005, s. 18–19; Wystąpienie R. Giertycha na 66 pos. Sejmu IV kadencji z 9 stycznia 2004 r., <https://www.sejm.gov.pl> (20.02.2022); Wystąpienie R. Strąka na 79 pos. Sejmu IV kadencji z 14 lipca 2004 r., <https://www.sejm.gov.pl> (20.02.2022).

⁸ *Nowy porządek. Tezy konstytucyjne*, Warszawa 2020, s. 14; *Suwerenny Naród w XXI wieku. Program Ruchu Narodowego*, Warszawa 2016, s. 7; *Jaki ustrój dla Polski? Debata z udziałem Krzysztofa Bosaka dnia 29 marca 2017 r.*, <https://www.ruchnarodowy.net> (1.03.2022).

jego koncepcji w skład Senatu wchodziłoby przedstawiciele samorządów terytorialnych i różnych organizacji społecznych (w tym związków zawodowych i związków pracodawców) oraz byli prezydenci. Senat dla obu partii miał stać się izbą refleksji, kreującą podstawowe kierunki polityki państwa i prognozującą przyszłe wydarzenia polityczne wraz z przygotowaniem odpowiednich rozwiązań. Z tego względu musiały się tam znaleźć osoby, które swoją wiedzą, wykształceniem oraz doświadczeniem zawodowym w różnych sferach życia mogłyby sprostać tym zadaniom a nie uczestniczyć w politycznych konfliktach. Ten sposób pozwoliłby również na ograniczenie dominacji wielkich ugrupowań we władzy ustawodawczej na rzecz polityków niezależnych lub wywodzących się z mniejszych środowisk politycznych⁹.

Obóz narodowy proponował również zmiany w strukturze i kompetencjach organów władzy ustawodawczej w ten sposób, aby zapewnić opozycji większy udział w procesie legislacyjnym. LPR żądała wzmocnienia instytucji Prezydium Sejmu (PS) kosztem Marszałka Sejmu. Uważała, że to PS a nie marszałek powinno podejmować decyzje dotyczące ustalania porządku obrad oraz wprowadzaniu pod obrady plenarne i posiedzenia komisji projektów ustaw, uchwał i wniosków. Decyzje dotyczące powyższych kwestii powinny zapadać większością głosów przy założeniu, że każdy członek Prezydium miałby 1 głos. Uważano, że takie decyzje byłyby bardziej demokratyczne niż decyzje podejmowane jednoosobowo przez marszałka a opozycja miałaby duży udział we wpływaniu na kształt prac Sejmu. Demokratyzacja struktury PS miała zostać wzmocniona również dzięki temu, że w jego skład wchodziłoby marszałek i wicemarszałkowie, których liczba odpowiadałaby liczbie klubów poselskich, powstałych na początku każdej kadencji Sejmu. Zważywszy na fakt, że w Sejmie IV kadencji 2 kluby – Samoobrona i LPR – pozbawione były stanowiska wicemarszałka Sejmu proponowane rozwiązanie w znaczący sposób wzmocniałoby pozycję opozycji, zwłaszcza klubów o mniejszej liczebności i wpływach. Podobne rozwiązania proponowano w przypadku Konwentu Seniorów, któremu chciano powierzyć zadania przygotowywania planu porządku posiedzenia Sejmu i opiniowania projektów ustaw, uchwał i wniosków, jakie powinny zostać skierowane na posiedzenia plenarne i posiedzenia komisji.

---

⁹ *Konstytucja IV RP...*, s. 19; P. Sulowski, *Ustrój – IV Rzeczpospolita*, Warszawa 2006, s. 6; Wystąpienie R. Giertycha na 66 pos. Sejmu IV kadencji...; *Nowy porządek...*, s. 11.

Ostateczną decyzję podejmowałyby wprawdzie PS, ale musiałyby uwzględnić stanowisko Konwentu. Jeśli wziąć pod uwagę fakt, że w skład Konwentu, oprócz członków Prezydium (w kształcie proponowanym przez LPR) znaleźliby się reprezentanci wszystkich klubów i kół poselskich, powstałych na początku kadencji Sejmu i wszyscy posiadaliby po 1 głosie, wówczas, podobnie jak w przypadku posiedzeń Prezydium, dominacja ugrupowań rządzących byłaby niemożliwa a ich przedstawiciele musieliby liczyć się ze stanowiskiem opozycji i uwzględnić jej propozycje. Dodatkowym wzmocnieniem opozycji w procesie legislacyjnym było żądanie ustanowienia zasady, polegającej na tym, że każdy klub mógłby wprowadzić do porządku obrad po 1 punkcie, który uznawałby za ważny. W ten sposób mniejsze kluby mogłyby prezentować na forum Sejmu swoje propozycje bez obaw, że zostaną odrzucone przez marszałka lub większość rządzącą¹⁰. RN proponował również, aby opozycja miała większy wpływ na program posiedzeń w Sejmie, jednak nie rozwinął tego postulatu. Można przypuszczać, że jego stanowisko było podobne do stanowiska LPR¹¹.

LPR i RN postulowały również inne zmiany w polskim ustawodawstwie, które wzmocniałyby udział opozycji, zarówno parlamentarnej jak i pozaparlamentarnej, w procesie stanowienia powszechnie obowiązującego prawa. W przypadku opozycji parlamentarnej chodziło o zwiększenie liczby posłów i senatorów, potrzebnej do uchwalenia ustawy oraz zmniejszenie liczby parlamentarzystów mających prawo występować z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego. LPR proponowała, aby uchwały, odrzucające weto prezydenta, zapadały większością 2/3 głosów poselskich a nie 3/5, jak jest w obecnie obowiązującej konstytucji (art. 122 projektu), natomiast uchwały sejmowe, odrzucające stanowisko Senatu w sprawie odrzucenia ustawy lub wprowadzenia do niej poprawek, zapadały większością 3/5 głosów poselskich a nie większością bezwzględną, jak wskazano w konstytucji (art. 121 projektu). LPR uważała również, że należy zmienić większość w przypadku uchwalenia ustawy,

---

¹⁰ Projekt uchwały w sprawie wyznaczenia liczby Wicemarszałków Sejmu RP, druk nr 200 z 17 grudnia 2001 r., IV kadencja, <https://www.sejm.gov.pl> (20.02.2022); Projekt uchwały w sprawie zmiany Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, druk nr 589 z 6 grudnia 2005 r., V kadencja, <https://www.sejm.gov.pl> (20.02.2022); Wystąpienie R. Giertycha na 61 pos. Sejmu IV kadencji z 13 listopada 2003 r., <https://www.sejm.gov.pl> (20.02.2022).

¹¹ *Nowy porządek...*, s. 13.

wyrażającej zgodę na ratyfikację umowy międzynarodowej, w której chciano przekazać organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencji organów państwa w niektórych sprawach. Obecnie obowiązujące przepisy zakładają, że zgoda taka wymaga większości 2/3 głosów Sejmu i Senatu, natomiast Liga chciała, aby taka ustawa podjęta byłaby jednomyślnie (art. 90 projektu). Stanowisko swoje uzasadniała tym, że w przypadku zwiększenia liczby parlamentarzystów, potrzebnej do uchwalenia danej ustawy, większość rządząca musiałaby zabiegać często o głosy opozycji, tym samym zgadzając się na realizację jej postulatów w niektórych kwestiach. Natomiast obniżenie liczby posłów z 50 do 40 oraz senatorów z 30 do 10 (art. 191 projektu), mających prawo złożyć wnioski do TK, miało, w zamierzeniu wnioskodawców, zwiększyć możliwość małych stronnictw w kontrolowaniu procesu ustawodawczego i reagowaniu na akty normatywne, uznane za szkodliwe dla obywateli lub naruszające porządek prawny¹².

RN natomiast wystąpił z postulatem wzmocnienia opozycji pozaparlamentarnej. Jego propozycja polegała na umocnieniu instytucji referendum obywatelskiego. Politycy tego ugrupowania chcieli, aby został wprowadzony obowiązkowy jeden dzień w roku na przeprowadzenie referendum ogólnokrajowego w różnych kwestiach, zgłoszonych przez obywateli i środowiska pozaparlamentarne. Po zebraniu odpowiedniej liczby głosów pod wnioskiem referendalnym byłby on wpisywany na listę projektów, poddawanych pod głosowanie powszechne. Dodatkowym wzmocnieniem tej instytucji byłoby zniesienie wymogu frekwencji, aby referendum nie zostało uznane za nieważne z powodu zbyt niskiej liczby głosujących. Oznaczało to konieczność uczestniczenia przez obywateli w głosowaniu, ponieważ w ten sposób mogli decydować bezpośrednio o zaprezentowanych rozwiązaniach. Projekt taki musiałby mieć postać ustawy, ponieważ po przyjęciu go przez wyborców zostałyby przedstawiany, z pominięciem Sejmu i Senatu, prezydentowi, który mógłby go podpisać, odrzucić lub skierować do Trybunału Konstytucyjnego. Walorem tej propozycji byłaby większa demokratyzacja procesu legislacyjnego poprzez oddanie go w niektórych kwestiach obywatelom, którzy sami mogliby decy-

¹² *Konstytucja IV RP...*, s. 17–18, 23, 29, 37; Wystąpienie R. Giertycha na 24 pos. Sejmu IV kadencji z 24 lipca 2002 r., <https://www.sejm.gov.pl> (20.02.2022); Wystąpienie M. Kottlinowskiego na 63 pos. Sejmu IV kadencji z 9 grudnia 2003 r., <https://www.sejm.gov.pl> (20.02.2022).

dować o ważnych dla siebie sprawach. Wada takiego rozwiązania tkwiła jednak w braku przedstawienia szczegółowej procedury procesu i wyjaśnieniu, co stałoby się z projektem, odrzuconym przez prezydenta. Bez rozstrzygnięcia tego problemu sama propozycja, chociaż wychodząca naprzeciwko zwolennikom demokracji bezpośredniej i zwiększeniu udziału obywateli w życiu publicznym, mogłaby okazać się nieskuteczna¹³.

Obóz narodowy proponował również wzmocnienie udziału opozycji w funkcji kontrolnej parlamentu nad prezydentem, Radą Ministrów i administracją rządową. Przejawiało się to w kilku formach. Po pierwsze, w zmniejszeniu liczby posłów mających prawo wnioskowania o udzielenie Radzie Ministrów wotum nieufności. W obecnej konstytucji wynosi ona 46 posłów, natomiast LPR proponowała w projekcie konstytucji (art. 158), aby tę liczbę ograniczyć do 36. Dzięki temu mniejsze kluby mogłyby w sposób bardziej skuteczny oddziaływać na politykę państwa i tworzyć koalicje inicjujące proces odpowiedzialności politycznej egzekutywy, wymuszające na Radzie Ministrów pewne zmiany w dotychczasowej działalności. Po drugie, we wprowadzeniu obowiązkowych, okresowych spotkań ministrów z posłami i senatorami, podczas których musieliby odpowiadać na pytania o kształt, kierunek i skuteczność dotychczasowej polityki. Według LPR i RN opozycja mogła ten czas wykorzystać do wykazania słabości w polityce rządu i pokazania swojego merytorycznego przygotowania. Po trzecie, zapewnienie faktycznej kontroli władzy wykonawczej, która, ze względu na dominację większości rządowej w parlamencie, jest fikcją. RN proponował, aby najważniejsze instytucje kontrolne, jak Najwyższa Izba Kontroli i Centralne Biuro Antykorupcyjne były obsadzone przez opozycję. W praktyce miało to wyglądać w ten sposób, że szefowie obu służb byliby wybierani tylko przez posłów opozycji. W ten sposób NIK i CBA miałyby interes w wykrywaniu różnych nieprawidłowości a nie w ich ukrywaniu. Po czwarte, w powoływaniu komisji śledczych, które w sposób niezależny od nacisków rządowych mogłyby prowadzić dochodzenie w sprawie różnych przejawów łamania prawa. RN chciał to zagwarantować poprzez mianowanie na ich przewodniczących posłów i senatorów z opozycji. Po piąte, w zmniejszeniu liczby parlamentarzystów, mających prawo zainicjować proces odpowiedzialności karnej prezydenta i członków Rady Ministrów

---

¹³ *Suwerenny Naród...*, s. 8.

przed Trybunałem Stanu. W obowiązującej konstytucji liczby te wynoszą: 140 członków Zgromadzenia Narodowego w przypadku odpowiedzialności prezydenta oraz 115 posłów w przypadku odpowiedzialności ministrów. LPR w swoim projekcie postulowała obniżenie ich odpowiednio do 130 (art. 145) i do 100 (art. 156), aby łatwiej było mniejszym klubom stworzyć odpowiednią koalicję do przeprowadzenia tego procesu i rozpocząć debatę na forum parlamentu oraz na forum publicznym na temat zarzutów łamania prawa przez rządzących¹⁴.

Obóz narodowy postulował również zwiększenie możliwości opozycji parlamentarnej w realizacji funkcji kreacyjnych. RN chciał początkowo, aby sędziowie Trybunału Konstytucyjnego byli wybierani większością 2/3 głosów przez Sejm. Wyjaśniano to koniecznością stworzenia szerokiej koalicji poparcia dla każdego kandydata, co zmuszało rządzących do liczenia się ze zdaniem opozycji. Mogło to przyczynić się do uzyskania przez opozycję jakichś korzyści politycznych w zamian za poparcie danej osoby. W późniejszym czasie jednak wycofano się z tego pomysłu ze względu na przekonanie, że ugrupowanie narodowe nie miałoby szans zdobyć takiego poparcia dla swojego kandydata¹⁵. Dużą rolę chciano powierzyć Senatowi. Według projektu konstytucji LPR Senat miałby zwiększone kompetencje odnośnie powoływania różnych organów władzy państwowej. W przypadku Rady Ministrów wpływ drugiej izby na jej skład był znacznie większy niż Sejmu. LPR zapisała 3 takie przypadki. Po pierwsze, gdyby powołana przez prezydenta po ukonstytuowaniu się Sejmu Rada Ministrów nie uzyskała wotum zaufania od tej izby, wówczas prezydent mógłby powierzyć jej pełnienie obowiązków władzy wykonawczej na pół roku, z możliwością przedłużenia o kolejne pół roku za zgodą Senatu (art. 154). Po drugie, w przypadku gdyby po upływie 6 lub 12 miesięcy pozaparlamentarna Rada Ministrów nie uzyskiwała ponownie wotum zaufania, wówczas Sejm miałby obowiązek wybrać premiera, natomiast ministrów powoływałby premier za zgo-

¹⁴ *Konstytucja IV RP...*, s. 31–32; Wystąpienie M. Kotlinowskiego na 41 pos. Sejmu IV kadencji z 12 lutego 2003 r., <https://www.sejm.gov.pl> (20.02.2022); *Nowy porządek...*, s. 11–13.

¹⁵ Wystąpienie T. Rzymkowskiego na 11 pos. Sejmu VIII kadencji z 10 lutego 2016 r., <https://www.sejm.gov.pl> (28.02.2022); Tomasz Rzymkowski proponuje wyjście z kryzysu konstytucyjnego, <https://www.ruchnarodowy.net> (1.03.2022); Wystąpienie R. Winnickiego na 22 pos. Sejmu VIII kadencji z 5 lipca 2016 r., <https://www.sejm.gov.pl> (28.02.2022).

dą Senatu i prezydenta (art. 155). Po trzecie, w przypadku dokonywania zmian w istniejącej Radzie Ministrów Senat musiał wyrazić zgodę na mianowanie przez prezydenta ministrów obrony narodowej i spraw zagranicznych (art. 161). Senat miał posiadać również większy niż dotychczas wpływ na powoływanie organów władzy sądowniczej. Zgodnie z projektem konstytucji LPR inicjowałaby proces powoływania Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego – tylko na jego wniosek prezydent mógłby obsadzić oba stanowiska (art. 183 i 185). RN natomiast przyznawał Senatowi wyłączne prawo powoływania komisji śledczych do badania przypadków łamania prawa przez polityków¹⁶. Z uwagi na fakt, że w strukturze Senatu autorstwa LPR i RN znaczącą rolę odgrywałyby osoby niezależne lub niezwiązane z większością rządzącą, więc należy stwierdzić, że opozycja otrzymałaby duże uprawnienia w kształtowaniu ważnych instytucji państwowych.

Polski obóz narodowy stał na stanowisku wzmocnienia roli opozycji w systemie politycznym Rzeczypospolitej Polskiej. Miało to przejawiać się w kilku elementach. Po pierwsze, w stworzeniu takiej ordynacji, w której mniejsze ugrupowania albo osoby niezwiązane z żadną partią polityczną, miałyby łatwiejszą możliwość uzyskania mandatu parlamentarnego. Po drugie, w takim ukształtowaniu struktury i procedur działania Sejmu i Senatu, aby zapewnić opozycji znaczący wpływ na procesy decyzyjne. Po trzecie, w zwiększeniu roli opozycji w działaniach kontrolnych wobec rządzących. Po czwarte, w przyznaniu jej większej niż dotychczas roli w kształtowaniu składu personalnego organów władzy państwowej. Realizacja tych celów mogłaby przyczynić się do większej różnorodności programowej i ideologicznej na polskiej scenie politycznej a tym samym do zwiększenia znaczenia LPR i RN. Dość szybki upadek Ligi Polskich Rodzin oraz brak samodzielności Ruchu Narodowego w Sejmie są przyczyną, że te postulaty nie zostały dotychczas zrealizowane, chociaż mogą stanowić podstawę do dyskusji na temat rywalizacji politycznej i stosunku między władzą a opozycją.

---

¹⁶ *Konstytucja IV RP...*, s. 36–36, 40; *Nowy porządek...*, s. 11.

Literatura

- Bożyk S., *Opozycja parlamentarna jako forma opozycji politycznej*, „Przeгляд Sejmowy” 2004, nr 5.
- Jaki ustrój dla Polski? Debata z udziałem Krzysztofa Bosaka dnia 29 marca 2017 r.*, <https://www.ruchnarodowy.net>.
- Juchniewicz J., *Status i rola opozycji parlamentarnej niemieckiego Bundestagu – zagadnienia wybrane*, „Przeгляд Prawa Konstytucyjnego” 2010, nr 1.
- Konstytucja IV RP: Liga Polskich Rodzin*, Warszawa 2005.
- Koziełło T., *Koncepcje ustrojowe polskiego obozu narodowego w XXI wieku na przykładzie Ligi Polskich Rodzin i Ruchu Narodowego*, „Polityka i Społeczeństwo” 2022, nr 1.
- Koziełło T., *Myśl polityczna Ligi Polskich Rodzin (2001–2009). Narodowa wizja państwa, społeczeństwa i polityki*, Rzeszów 2017.
- Krawczyk T., *Stosunki między rządem a opozycją w wybranych państwach Europy*, Toruń 2005.
- Machelski Z., *Niektóre problemy związane z opozycją polityczną*, „Polityka i Społeczeństwo” 2016, nr 1.
- Nowy porządek. Tezy konstytucyjne*, Warszawa 2020.
- Pałeczki K., *Wprowadzenie do dyskusji nad koncepcją opozycji*, „Polityka i Społeczeństwo” 2016, nr 1.
- Sulowski P., *Ustrój – IV Rzeczpospolita*, Warszawa 2006.
- Suwerenny Naród w XXI wieku. Program Ruchu Narodowego*, Warszawa 2016.
- Tomasz Rzymkowski proponuje wyjście z kryzysu konstytucyjnego*, <https://www.ruchnarodowy.net>.